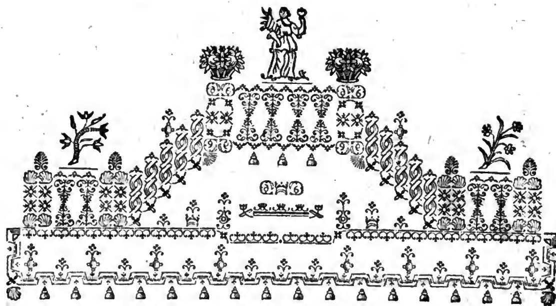
ORDINIS IVRIDICI
IN
ACADEMIA VITEMBERGENSI
H. T.
DECANVS
IOANNES GOTTLOB WEIDLERVS
I. V. D. SAXONICI IVRIS PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS ET IVRECONSVLTORVM ORDINIS ASSESSOR

LECTORIBVS
S. P. D.

Praecedentem de *Confusione* et *consolidatione* disputationem, ab ornatissimo Candidato, nuperrime, in scriptis oblatam, perlustranti in mentem mihi uenit opportune alia quaedam species confusionis, quae natura quidem sua ab illa prorsus differt, sed in foris tamen nostris pariter, atque uicinarum prouinciarum, frequenter occurrit, et in Actis ad Ordinem nostrum missis semel iterumque a me fuit obseruata, confusionem puto iurium, seu, ut clarius loquar, *praeposteram illam peruersamque iuris patrii cum legibus peregrinis commixtio-*

nem, illarumque ſiniſtram ad facta controuerſa applicationem. In quo iuris articulo quam turpiter ſaepe in iudiciis, praeſertim inferioribus, erretur, quotidiana docet experientia, ita ut in hoc Augiae ſtabulo purgando Dicaſteria non niſi maximo cum taedio ſaepiſſime, ac ſerie nunquam fere interrupta, occupentur. *Confundere* igitur iura hoc loco mihi dicuntur omnes ii, qui ordinem iurium, in decidendis fori controuerſiis obſeruandum, uel inuertunt, uel obſeruantias legesue germanicas, a genio Romanorum prorſus alienas, e iure Ciuili explicare, modo extendere, modo reſtringere conantur. Ex qua deſcriptione per ſe patet, mihi in praeſentiarum ſermonem haud eſſe de ſingulari illa confuſione, cuius mentionem facit Illuſtris de LEYSER, in *Meditat. ad Pandect. Vol. X. Spec. 646. p. 328.* ubi a ſuperſtitione maiorum recedens, ingenue fatetur, inter alia, quibus corpus iuris Iuſtinianeum laborat, uitia et hoc eſſe, quod fines iuriſprudentiae legislatoriae, conſultatoriae et iudiciariae paſſim confundantur, addito uoto, ut tandem aliquando tollatur iſta confuſio, et finium quaſi regundorum iudicium inſtituatur. Licet enim hic iuris Romani naeuus multa imo innumera mala in fora noſtra inuexerit, inſtituti tamen praeſentis ratio temporisque penuria, ut pro dignitate hoc argumentum

perſe-

perſequar, haudquaquam permittunt. Miſſa igitur hac, de iſta potius, quam ſupra deſcripſi, confuſione mentem meam breuiter exponam. Scilicet cum Germania noſtra, ſpeciatimque Saxonia, uariis utatur iuribus, tam patriis, quam peregrinis, magna omnino opus eſt circumſpectione, in applicatione illorum ad dirimendas lites, ne fines utriusque iuris temere confundantur, ſed neceſſe eſt, ut iuſtus ubique ſeruetur ordo, cuius ſumma capita hac potiſſimum regula continentur: In diſceptationibus forenſibus reſpiciendum eſt primo ad conſuetudines et ſtatuta cuiusuis loci, et his deficientibus ad leges prouinciales, tam antiquas, quam recentiores, deinde ad iura imperii, eaque ſiue ſcripta ſiue non ſcripta, ac denique in ſubſidium ad iura illa extranea, Romanum, Canonicum et Longobardicum. Quae doctrina licet tam clara atque perſpicua ſit, ut nulla prorſus explicatione indigere uideatur, in praxi tamen, neſcio quo fato, uel parum, uel nihil curatur. Admittunt etiam hunc ordinem, imo praeſcribunt illum, tam aduocatis, quam iudicibus, maximi nominis ICti, inter eosque illuſtris olim BERGERVS in *Oecon. Iur. Lib. I. Tit. I. Theſ. XXVIII.* Verum enim uero, ſi ipſa Germaniae fora ſpectes, ordine prorſus inuerſo et iudices et patronos cauſarum ſaepe

 numero

numero procedere animaduertes. Nam placita Romanorum Germanis, extranea patriis, antiqua nouis, obſoleta utilibus, ſacra profanis, et, ut paucis multa complectar, ſumma imis miſcent, quo ſe uertant, et utrum ex iure ſubſidiario, an ex domeſtico, deciſionem rei controuerſae petere debeant, neſcientes. Quam late igitur pateat inepta haec iurium mixtura, et quot ſpecies illius dentur, in propatulo eſt, ac quilibet rerum forenſium gnarus, uel me tacente, perſpiciet. Quapropter exemplis atque reſponſis Ordinis noſtri rem indubitatam et cuiuis obuiam illuſtrare, ſuperuacaneum eſſe arbitror. In originem potius mali huius inueterati ut inquiram, mearum eſſe partium duco, quae quidem non ex longinquo petenda mihi uidetur. Nam, niſi me omnia fallunt, ex triplici potiſſimum fonte manauit infelix illa et abſona iuris patrii et peregrini commixtio, partim ex nimia atque ſuperſtitioſa iuris Romani uenerati-one, et neglectu Germanorum Saxonumque legum ac conſuetudinum, partim ex errore illo populari, ſtatuta ac iura prouincialia ita declaranda et reſtringenda eſſe, ne nimis recedant a iure communi ſubſidiario, partim ex praeconcepta illa opinione, quod antiquum ius Saxonicum hodie eatenus ſaltem valeat, quatenus uſus eius et obſeruan-

tia

tia ab allegante probari queat. Ne autem temere uel partium ſtudio et iuris patrii extollendi cauſa haec proferre uidear, non meis, ſed maximi nominis ICtorum, uerbis errores modo dictos caſtigabo. Ita enim Meuius ad Ius Lubecenſe ratiocinatur: Eſt aberrandi cauſa, quod iudices defectum patrii iuris explere uolunt per iuris Romani leges, non intelligentes, harum rationes ab illius regulis et rationibus multum diſtare, ideo inepte applicari; neque magis ex iſtis noſtra explicare, quam ex priſtinis Romanorum inſtitutis immutatam reipublicae formam regere et definire uelle. Cum quo conſentit CARPZOVIVS in *Pract. Crim. Part. III. Quaeſt. CIX.* dicens: Qui iuriſdictionis modernae notionem, iuris Romani peritia, Bartoliue et ſequacium traditionibus fretus, euoluere tentauerit, nec ſtatum reipublicae eiusque iura fundamentalia politico librauerit iudicio, is aedepol ab aſino lanam quaeret, operamque omnem perdet ac oleum, cum multum interſit inter id, quod fuit, et id, quod nunc eſt. His adſtipulatur BEYERVS in *Delin. Iuris Ciu. praef.* Hanc denſam ſatis ignorantiae ſegetem, hunc probroſum omnibus Germanis neglectum peperit communis opinio, Leges Saxonicas et Alemannicas nullius uſus eſſe, niſi quouſque earum rece-

ptio

ptio hodierna probari possit. Tandem agmen claudat testimonium omni exceptione maius, quod in elegantissima illa disputatione, *de Superstitione iuridica*, *Cap. III. §. VII.* legitur: Quid autem in praxi intersit, leges ex propriis declarare, an alienis principiis, tunc demum plenius intelligitur, cum eiusmodi casus occurrunt, ubi alter ex iure Romano, alter ex rationibus domesticis, obiectum controuersum interpretari conatur, etc. Et paulo post: Vulgaris opinio, quod iura Saxonica ex iure ciuili sint declaranda, aut plane restringenda, nullo fundamento nititur, nisi ueteri illa superstitione, qua multi ius Romanum uelut oraculum uenerantur, nec latum ab eo unguem discedunt. *Stat iuri Saxonico sua auctoritas prae iure ciuili in locis, ubi antiquitus illud obtinuit*, nec iuris ciuilis ibi alia, quam subsidiaria erit auctoritas, nisi probatum, explosas esse Saxonum consuetudines, et ius ciuile ibi exclusiue esse receptum.

Verum enim uero longius nunc excurrere haud licet, adeoque in rem praesentem, cuius causa hanc scriptionem suscepi, uenio. Nempe, officii causa, NOBILISSIMI ORNATISSIMIQVE CANDIDATI NOSTRI uita, more a maioribus accepto, repraesentanda est, cuius curriculum uerbis Ipsius narrabo:

Ego,

Ego, CAROLVS FRIDERICVS TRIER, *natus sum Dresdae III. Iduum Augusti A. P. S.* cIↃIↃCCXXVI, *patre* PHILIPPO FRIDERICO TRIER, *Potentissimo Poloniarum Regi et Electori Saxoni a Consiliis aulicis et metallicis, matre uero* IOANNA FRIDERICA, *filia* GEORGII GOTTLIEB RITTERI, *in Aula Serenissimi Poloniarum Regis Vice-Cancellarii, qui, cum, tertio huius seculi decennio, apud Frisios orientales, Commissarii Caesarei partes obiret, ibidem defunctus est. Auus paternus fuit* IOANNES FRIDERICVS TRIER, *etiam Consiliarii Aulici dignitate et munere conspicuus. Glorior ceterum, me, cognationis iure, ad gentem* CARPZOVIAM *pertinere, siquidem inter proauos maternos numero* SAMVELEM BENEDICTVM CARPZOVIVM, *in Aula Regis Poloniae summum sacrorum Antistitem, et Senatus ecclesiastici Assessorem. Optimi parentes, quod gratissima mente agnosco, statim a teneris annis me studiis humanioribus, linguarum etiam uariarum aliqua scientia, a domesticis praeceptoribus imbui, sedulo curarunt. Hac institutione usque ad annum aetatis decimum octauum usus, iussu Parentum, mei semper amantissimorum, in Academiam Lipsiensem, adiuncto mihi Ephoro,* SCHEIDTIO, *me contuli, ubi fere per*

 quadrien-

quadriennium commoratus, Praestantissimos Viros, scientiarum interpretes, audiui, nempe in Philosophicis, KAESTNERVM, BELIVM *et* WERNSDORFFIVM, *in Mathematicis* HEINSIVM *priuatim, priuatissime uero* STOYVM, *et in Algebraicis* OECHLITZIVM. *Iurium scientiam mihi tradiderunt* IOANNES IACOBVS *et* GOTHOFREDVS, MASCOVII, GOTHOFREDVS LVDOVICVS MENCKENIVS, SIEGELIVS, ZOLLERVS *et* IOACHIMVS. *Nec, citra ingrati notam, praeterire possum, me, per hoc quadriennium, in hospitio et conuictu Illustris Domini* FRIDERICI OTTONIS MENCKENII *egisse, eiusdemque ex colloquiis, quibus quotidie interesse dabatur, magnum fructum cepisse, cuius quidem rei, multa animi cum oblectatione, recordor. Tum maxime hic memorandus mihi uenit Honoratissimus Patruus,* CAROLVS FRIDERICVS TRIER, *Serenissimi Regis Poloniae Consiliarius Aulicus, et Amplissimi Lipsiensium Senatus Proconsul, cuius in me collata beneficia, amorisque uere paterni documenta, cum aestimo, non possum non, quin animum gratissimum publice profitear. Finito deinceps academico stadio, operam nauaui, ut rem metallicam, etiam qua artem metalla igne liquefaciendi et purgandi comprehendit, in ipsis, qui metallifodinis celebres*

sunt,

ſunt, locis, non in Saxonia tantum, ſed etiam in exteris prouinciis, addiſcerem. Quem in finem iter, per Germaniam, in Belgii foederati prouincias, in Angliam et Galliam, ſuſcepi. Primum quidem Vltraiecti, Amſtelodami-Lugduni et Roterodami, commoratus, quicquid ibi viſu dignum, uarii generis officinas, machinas, rei nauticae apparatum, cetera, uidi, eademque uidiſſe, quod tamen abſque iactantia dictum ſit, glorior. Ad Anglos delatus, Londini, praeter reliqua, quae ab exteris luſtrari ſolent, praeſertim Societatis Scientiarum apparatum, nec non Celeberrimi Equitis, IOANNIS SLOANII, *qui nuper uita conceſſit, rerum naturalium et artefactarum collectionem, rerum tum numero, tum ordine, tum pretio, maxime memorabilem, ipſo quidem Equite non modo monſtratorem, ſed etiam interpretem, ſe praebente, attente perluſtraui. Dehinc, ſalutatis Oxonienſibus, ibidemque uiſis, Theatro Scheldoniano, Bibliotheca Bodleiana, aliisque rebus memorabilibus, in Cornwalliae prouinciam iter feci, et metalliſodinas ſtanni et cupri, in regionibus urbium, Volemuti, Redruth et Truro, nec non fodinas lithanthracum Briſtolii, uidi, nec, ſaltem uidiſſe, ſat duxi, ſed aliquoties per puteos deſcendi, ut uenarum et fiſſurarum indolem accuratius explorarem. Pro-*

fectus deinde in Galliam, inter Parisios, per aliquod temporis spatium, uersatus, Physicam experimentalem, primo quidem a Celeberrimo Domino PAGNY, *Collegii Mazarinaei Professore, tum etiam ab Experientissimo* NOLLETO, *mihi tradi curaui. Neque praetermittere possum, me Illustris Equitis de* REAVMVR, *quem iteratis uicibus adire licebat, collectiones, ex omni rerum naturalium genere, uidisse. Finito tandem, per exoticas prouincias, itinere, per Hercyniam syluam, lustratis argenti, cupri et plumbi, metallifodinis, quae in Brunsuicensium terris florent, mense Maio huius anni, ad patrios lares, quod Dei immortalis beneficio acceptum fero, saluus redii. Primum mihi, post reditum, amantissimi Patris suasu, negotium sumsi, ut Doctoris utriusque iuris insignia et honores ambirem. Hac nimirum mente, celeberrimam hanc Academiam nuper adii, in qua, dici uix potest, quam beneuolos omnium in me animos expertus sim. Praesertim laudo singularem humanitatem Consultissimi* CHLADENII, *Professoris Iuris Feudalis Celeberrimi, qui me, aduenam, non modo in hospitium commodissimum recepit, sed etiam recepto tot amoris documenta dedit, ut eorundem recordationem mente nunquam sim dimissurus. Nec silentio praetereo, admodum beneuolum se mihi*

praebuisse

praebuisse Excellentissimum BOSIVM, *Professorem Physices Experientissimum, qui, uti inter commensales suos locum, ita simul amplissimam occasionem, mihi dedit, ex doctissimis eius colloquiis uberem fructum capiendi. Maxime uero habeo, ut laudibus efferam insignem beneuolentiam* ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS, *qui, cum insignia Doctoralia mibi expeterem, petitis mox annuit, meque ad exhibenda, quae a Iurium Candidatis praestari solent, specimina gratiose admisit. Faxit Deus immortalis, cuius Numen mihi semper propitium expertus sum, ut idem hoc negotium, quod, bono cum omine, suscepi, felicem etiam exitum sortiatur.*

Quam laudabiliter itaque uixerit CANDIDATVS ORNATISSIMVS NOBILISSIMVSQVE, et quanta mentis religione domestica imitatus sit exempla, uestigiaque inprimis paterna presserit, ex ipsa eius relatione satis apparet, adeoque exemplo suo demonstrat, uirtutem maiorum uiuere in posteris, atque igniculis quasi inflammare animos, ut, aemulandi studio incensi, ad paria dignitatis fastigia connitantur. Qua mente haud ita pridem in hanc delatus Academiam, ab ORDINE NOSTRO petiit, ut, praeuiis scientiae legalis speciminibus, summis

in iure honoribus, ritu formulaque ſolenni, ornaretur. Annuit uotis eius honeſtiſſimis ORDO, illumque ad tentamen pariter ac ad examen rigoroſum, ut uocant, admiſit. In utroque colloquio VIR OPTIMVS ſtetit egregie, et non impleuit ſolum ſpem noſtram, ſed longe ſuperauit, ad quaeſtiones propoſitas promte ac erudite reſpondendo, nec non textus ex iure Ciuili atque Canonico tam ſcite ac eleganter explicando, ut ſpem nobis fecerit certiſſimam, fore, ut ultimum, quod aditum ipſi ad ſummos honores pandit, ſpecimen, conſimili laude ſit editurus. Reſtat nimirum, ut, more inſtitutoque maiorum, in publicum prodeat, et futuro die Veneris, Praeſide *Viro Illuſtri atque Excellentiſſimo*, GEBHARDO CHRISTIANO BASTINELLERO, *Potentiſſimi Poloniarum Regis et Principis Electoris Saxoniae Conſiliario Aulico, Codicis Profeſſore Publico, Curiae Prouincialis et Senatus Eccleſiaſtici, itemque Scabinatus et Facultatis Iuridicae Aſſeſſore longe meritiſſimo, Patrono et Collega noſtro multis nominibus colendo*, Diſputationem inauguralem, de *Confuſione*, in Auditorii Maioris cathedra defendat. Quam Panegyrin ut RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS, ILLVSTRISSIMI COMITES, PATRES CONSCRIPTI

OMNIVM

OMNIVMQVE ORDINVM DOCTORES ET ASSESSORES AMPLISSIMI, HOSPITES, CIVES ITEM GENEROSISSIMI NOBILISSIMIQVE, honorifica et optatiſſima praeſentia ſua condecorare, actuique ſolenni lucem foenerari haud dedignentur, ORDO NOSTER, me interprete, omni, qua par eſt, obſeruantia rogat et obteſtatur, ſimulque pollicetur, ſe nihil unquam praetermiſſurum eorum, quae ad officia mutuo declaranda pertinere uidebuntur. P.P. ſub ſigillo Facultatis Iuridicae, Dominica XII. poſt Trinitatis, anno reparatae ſalutis MDCCL.

VITEMBERGAE
STANNO SCHLOMACHIANO

